

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 Облік та оподаткування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит та економічний аналіз товарів на підприємствах оптової торгівлі (на прикладі ТОВ «ЮГСВЕТ»)»
(назва теми)

Виконавець:

Студентка обліково-економічного факультету

Титаренко Ірина Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Москалюк Ганна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Торгівля є однією з провідних галузей економічної діяльності сучасної країни, більш розвиненою формою підприємництва. Сьогодні важко знайти підприємство, одним із видів статутної діяльності якого не була б торгівля товарами.

Актуальність кваліфікаційної роботи полягає в тому, що торговельна діяльність, як будь-який вид діяльності в ринковій економіці, передбачає отримання прибутку. У торговельних організаціях отримання прибутку залежить від асортименту товарів, при продажу яких формується дохід, зменшуваний на собівартість реалізованих товарів. Можливість отримання максимального прибутку забезпечується ефективністю управління товарними ресурсами. В умовах жорсткої конкуренції ринку торгівлі організації повинні вміло керувати товарними ресурсами, аргументувати обґрунтованість управлінських рішень, що можливо тільки на основі інформації, що формується в бухгалтерському обліку. Ефективність управління товарними ресурсами може бути досягнута за допомогою створення та успішного функціонування різних форм і методів бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю фактів господарського життя руху товарів.

Метою роботи є комплексне дослідження теоретичних і практичних аспектів обліку та аудиту руху товарів в оптовій торгівлі в сучасних економічних умовах господарювання підприємств.

Завдання дослідження.

- Дослідити теоретичні аспекти обліку товарів, зокрема їх сутність, оцінку та класифікацію;
- Розглянути загальні принципи організації обліку товарів на підприємстві оптової торгівлі на прикладі ТОВ «ЮГСВЕТ»;
- Здійснити аналіз основних показників, рентабельності та оптового товарообороту досліджуваного підприємства;
- Розглянути організацію та особливості аудиторської перевірки товарів на підприємствах оптової торгівлі;
- Здійснити економіко-математичне моделювання ефективності використання товарних запасів на ТОВ «ЮГСВЕТ»;
- Надати пропозиції та рекомендації з подальшого обліку товарів та внутрішнього контролю ТОВ «ЮГСВЕТ».

Об'єктом дослідження у роботі є система обліку, аналізу та аудиту руху товарів в оптовій торгівлі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, загальних принципів, методичних і практичних аспектів, пов'язаних з формуванням і реалізацією ефективного обліку та аудиту руху товарів на підприємстві оптової торгівлі ТОВ «ЮГСВЕТ».

Методи дослідження, які використовувалися при написанні даної кваліфікаційної роботи, це:

- Індукція та дедукція (для визначення економічних принципів та методик обліку товарів).

- Порівняння та аналіз (для розрахунку економічних показників діяльності підприємства).
- Синтез (для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку та аналізу товарообороту) тощо.

Теоретичною основою є методологія та загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень.

Інформаційна база дослідження. Використано концепції, положення та висновки, які містяться в наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних фахівців з проблем обліку, аналізу та аудиту руху товарів на торговельних підприємствах, а також нормативно-законодавчі акти, інструкції, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які стосуються питань організації бухгалтерського обліку і проведення аудиту руху товарів в оптовій торгівлі, проведення фінансового аналізу.

Основними джерелами отримання практичної інформації послужили дані бухгалтерської та податкової звітності, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, накази, довідки інформаційно-аналітичні огляди, результати проведених практичних досліджень, результати аналізу і критичної оцінки обліку руху товарів в оптовій торгівлі на підприємстві ТОВ «ЮГСВЕТ».

Структуру та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань) та 42 додатки. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок. Основний зміст викладено на 83-х сторінках. Робота містить 13 таблиць, 4 рисунка.

Публікації. За результатами дослідження і темою кваліфікаційної роботи автором тези Титаренко І.Ю. «Проблемні питання та шляхи удосконалення обліку руху товарів на підприємстві».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку товарів в оптовій торгівлі**» приділено увагу теоретичним питанням організації обліку товарів на підприємствах оптової торгівлі. Встановлено, що у вузькому значенні під товаром розуміють продукт праці, виготовлений і призначений для продажу. Торговельну діяльність здійснюють суб'єкти підприємницької діяльності всіх форм власності, якщо це зазначено в статуті та наявні відповідні дозволи. На сучасному етапі розвитку головною метою обліку у торгівлі є забезпечення управління продажами товарів підприємства в цілому гнучкою інформаційною базою у вигляді проаналізованих аналітичних даних для прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень, пов'язаних з (за функціями управління).

Проаналізовано також міжнародний та вітчизняний досвід обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємств оптової торгівлі і встановлено, що є досить значні відмінності між визначенням, класифікацією, оцінкою та визнанням витрат між П(С)БО та МСФЗ. Ці відмінності уповільнюють перехід до міжнародних стандартів фінансової звітності. Для того, щоб здійснити цей перехід, необхідно внести досить багато змін до національних стандартів.

Розглянуто також проблемні питання обліку реалізації товарів та шляхи їх вирішення.

У другому розділі «*Діюча практика обліку та аналіз товарних операцій на ТОВ «ЮГСВЕТ»*» розглянуто економічну характеристику досліджуваного підприємства, проаналізовано його фінансовий стан і встановлено, що у 2016 році в порівнянні з 2014 роком активи збільшились у 3 рази й на кінець 2016 року склали 35,6 млн.грн. Таке різке збільшення майна товариства відбулося завдяки суттєвому зростанню оборотних активів. Вони зросли за 2014-2016 роки у 4 рази й у структурі активів ТОВ «ЮГСВЕТ» їхня питома вага дорівнює 99%.

Аналіз джерел фінансування активів ТОВ «ЮГСВЕТ» показав, що підприємство є фінансово нестійким, оскільки питома вага власного капіталу у структурі пасивів коливається протягом усього досліджуваного періоду зростає з 2 до 18%. Позитивним, все ж таки, є те, що власний капітал на більш ніж на 90 % складається з нерозподіленого прибутку, питома вага якого зростає з 93,8% до 99,8%.

Проведено детальне дослідження діючої практики обліку товарів на ТОВ «ЮГСВЕТ» і встановлено, що у цілому облік ведеться згідно діючого законодавства, належним чином документально оформлюються операції, які своєчасно відображаються в автоматизованій системі обліку (1С Підприємство 8.3 «Управління торговельним підприємством для України»).

Також у цьому розділі здійснено економіко-математичне моделювання ефективності використання товарних запасів на ТОВ «ЮГСВЕТ».

Регресійна модель показала, що збільшення питомої ваги товарних запасів у структурі оборотних активів призводить до зменшення коефіцієнта оборотності товарних запасів на 28,52. Зростання рентабельності продажів призводить до збільшення коефіцієнта оборотності товарних запасів на 25,4. Зростання рівня витрат торговельної діяльності у розрахунку на одну гривну чистого доходу від реалізації товарів призводить до зменшення коефіцієнта оборотності товарних запасів на 93,55.

У третьому розділі «*Особливості аудиту в оптовій торгівлі на ТОВ «ЮГСВЕТ»*» було розглянуто теоретичні основи та практичні аспекти проведення аудиторської перевірки аудиту товарів в оптовій торгівлі на прикладі даних ТОВ «ЮГСВЕТ». Встановлено, що аудит з руху товарів складається із сукупності бланків робочих аудиторських документів, згрупованих з урахуванням послідовності робіт при проведенні аудиту з руху товарних операцій, тому у роботі складено комплекс робочих документів аудитора.

Досліджено також систему внутрішнього контролю досліджуваного підприємства, окреслено основні, на нашу думку, недоліки та сформовано певні напрямки вдосконалення діючої системи обліку та внутрішнього контролю товарів на оптовому підприємстві ТОВ «ЮГСВЕТ».

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних питань, критичної оцінки діючої практики обліку, аудиту, контролю та аналізу на підприємстві оптової торгівлі можна зробити такі висновки.

1. Оптова торгівля – це вид економічної діяльності у сфері товарообігу, що охоплює купівлю-продаж товарів за договорами поставки партіями для подальшого

їх продажу кінцевому споживачеві через роздрібну торгівлю для виробничого споживання та надання пов'язаних із цим послуг.

2. Одним із основних принципів організації бухгалтерського обліку в оптовій торгівлі є безперервне та послідовне ведення аналітичного обліку товарно-матеріальних цінностей в бухгалтерії та в місцях їх зберігання.

3. Основна діяльність підприємства торгівлі – операції купівлі-продажу товарів, оскільки вони є головною метою його створення і забезпечують основну частку доходу. Підставою для здійснення будь-якої торговельної операції на оптовому підприємстві виступають договори купівлі-продажу. Усі операції пов'язані з рухом товарів документуються первинними документами, які у свою чергу, є підставою для відображення цих операцій у регістрах бухгалтерського обліку.

4. Звітність є завершальним етапом будь-якого виду обліку та характеризує облікові записи, які дають можливість проаналізувати господарську діяльність підприємства. Для підприємств оптової торгівлі Державною службою статистики України розроблена спеціалізована статистична звітність – форма № 1-опт «Звіт про продажі і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі».

5. Товариство з обмеженою відповідальністю «ЮГСВЕТ» – самостійний, господарюючий суб'єкт, що має право юридичної особи та здійснює комерційну діяльність. ТОВ «ЮГСВЕТ» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та свого Статуту. Основний вид діяльності даного підприємства – оптова та роздрібна торгівля електричним освітлювальним устаткуванням.

Бухгалтерський облік руху товарів на підприємстві ТОВ «ЮГСВЕТ» відповідає усім нормативам на стандартам.

Придбання товарів на підприємстві ТОВ «ЮГСВЕТ» здійснюється на підставі договорів постачання між підприємством-виробником товару і підприємством оптової торгівлі. Під час відпуску товару зі складу постачальника, він виписує товаро-транспортну накладну на відпуск товарно-матеріальних цінностей типової форми 1-ТН. Оприбуткування товарів на оптовий склад здійснюється на підставі прибуткової накладної.

Для документування відпуску товарів зі складу на підприємстві ТОВ «ЮГСВЕТ» оформлюється видаткова накладна. Відвантаження товарів представникові покупця проводиться при пред'явленні довіреності і документа, що засвідчує його особу, із оформленою накладною і рахунком-фактурою. Для транспортування товарів складається транспортна накладна ф. № 1-ТН. Оскільки продаж товарів на митній території України є об'єктом оподаткування ПДВ, при постачанні товарів ТОВ «ЮГСВЕТ» зобов'язане зареєструвати податкову накладну в ЄРПН.

Проведений у роботі аналіз практичних аспектів ведення бухгалтерського обліку показав, що на підприємстві ТОВ «ЮГСВЕТ» відображення та документування операцій, пов'язаних з рухом товарів, здійснюється правильно на всіх етапах.

ТОВ «ЮГСВЕТ» складає фінансові звіти СМП – № 1-м «Баланс» і № 2-м «Звіт про фінансові результати» для відображення узагальнену інформацію

результатів діяльності підприємства у звітному періоді. Крім того підприємство надає до фіскальної служби Податкову декларацію з податку на прибуток; форму 1-ДФ, Декларацію з ПДВ, Звіт про ЄСВ. Відхилення у фінансовій звітності даного підприємства не знайдені.

6. Згідно з проведеним аналізом бачимо, що у 2016 році в порівнянні з 2014 роком активи збільшились у 3 рази й на кінець 2016 року склали 35,6 млн.грн. Таке різке збільшення майна товариства відбулося завдяки суттєвому зростанню оборотних активів. Вони зросли за 2014-2016 роки у 4 рази й у структурі активів ТОВ «ЮГСВЕТ» їхня питома вага дорівнює 99%.

У структурі оборотних активів у 2016 році порівняно з 2014 роком відбулися такі зміни: питома вага запасів зросла з 20 до 32,9%. У відносному виразі запаси зросли у 6 разів. Питома вага дебіторської заборгованості зменшилась з 76,8% до 65%. Зростання абсолютної суми дебіторської заборгованості відбулося у 6 разів. Питома вага грошових коштів зросла з 0,4 до 0,61%. Отже, структура оборотних активів ТОВ «ЮГСВЕТ» у 2016 році порівняно з 2014 роком стала менш ліквідною внаслідок зростання питомої ваги повільно реалізовуваних активів (запасів).

Аналіз джерел фінансування активів ТОВ «ЮГСВЕТ» показав, що підприємство є фінансово нестійким, оскільки питома вага власного капіталу у структурі пасивів коливається протягом усього досліджуваного періоду зросла з 2 до 18%. Позитивним, все ж таки, є те, що власний капітал на більш ніж на 90 % складається з нерозподіленого прибутку, питома вага якого зростає з 93,8% до 99,8%. Ризиковим є те, що товариство не бере довгострокових й короткострокових кредитів й практично весь позиковий капітал складається з кредиторської заборгованості – найбільш ризикового джерела фінансування активів. Хоча питома вага кредиторської заборгованості у структурі позикового капіталу знижується з 98,1% у 2014 році до 82,5% у 2016 році. Позитивним є те, що власний капітал товариства зростає й збільшуються власні обігові кошти, що свідчить про наміри товариства згодом бути фінансово стійким.

7. Аналіз даних показав, що у 2016 році порівняно з 2015 та 2014 роками прибуток від основної операційної діяльності збільшився на 3735,5 тис грн. та на 5466,6 тис. грн. відповідно. Рентабельність продажу від основної операційної діяльності зросла з 1,2% до 3,3%. Таке зростання рентабельності продажів від основної операційної діяльності відбулося внаслідок перевищення темпів нарощування прибутку від основної операційної діяльності над темпами зростання чистої виручки від реалізації товарів. Зростання чистої виручки від реалізації товарів у 2016 році порівняно з 2014 роком відбулося у 11 разів, а прибутку від основної операційної діяльності у 30 разів.

8. Знаки перед факторами-аргументами повністю відповідають економічним залежностям і свідчать, що збільшення питомої ваги товарних запасів у структурі оборотних активів призводить до зменшення коефіцієнта оборотності товарних запасів на 28,52. Зростання рентабельності продажів призводить до збільшення коефіцієнта оборотності товарних запасів на 25,4. Зростання рівня витрат торговельної діяльності у розрахунку на одну гривню чистого доходу від реалізації товарів призводить до зменшення коефіцієнта оборотності товарних запасів на 93,55.

Оскільки результати дослідження довели, що на підприємстві зменшився коефіцієнт оборотності товарних запасів, рентабельність продажів вкрай низька, а рівень торговельних витрат у розрахунку на одну гривню чистого доходу зростає й наближується до критичного рівня 1, то комерційній службі ТОВ «ЮГСВЕТ» підприємства необхідно ретельно аналізувати стан усіх етапів і елементів комерційної діяльності, зокрема, закупівельну та логістичну.

Під час формування асортименту товарів слід більш ретельно враховувати як загальні чинники (виробництво електротоварів, попит та платоспроможність населення), так і специфічні (наявність конкурентів, торговельна площа, спеціалізація магазину).

Зазначимо, що на підприємстві не проводиться оцінка збалансованості асортименту товарів за допомогою інструментів маркетингу, не визначається дохідність асортиментної моделі магазину.

Для удосконалення комерційної діяльності щодо покращення використання товарних запасів, вважаємо за доцільне рекомендувати:

- вдосконалення кадрової політики торговельної організації щодо підбору та розташування кадрів, зростання рівня їх професійної підготовки у відповідності до сучасних умов ринку. Вважаємо за доцільне ввести у штатний розклад маркетолога, який буде займатися дослідженням ринку електротехнічних товарів, а також вивчення попиту споживачів;

- проводити вивчення попиту за допомогою методу поквартального обліку руху товарних запасів за допомогою опитувальних листів, анкет, виставок продажів;

- вдосконалювати управління асортиментом товарних запасів. А саме, виявляти групи товарних запасів, які мають найбільший попит: обсяги запасів даної групи повинні постійно контролюватися. За цими групами повинні визначатися витрати, пов'язані із закупівлею, постачанням та зберіганням;

- керівництво повинно звернути увагу на підвищення рівня якості торговельного обслуговування. А саме, дотримання обов'язкових асортиментних груп, викладки товарів, умовам експлуатації нових видів та моделей електротехнічних товарів;

- для стимулювання зростання як коефіцієнту оборотності, так і рівня рентабельності продажів, вважаємо за доцільне активізувати використання цінних інструментів, зокрема, періодично проводити акції та розпродажі; розширити спектр додаткових послуг (доставка крупногабаритних товарів власним транспортом безпосередньо до споживачів).

9. Під час дослідження було виявлено, що система обліку в цілому відповідає діючому законодавству, але, на нашу думку, є деякі недоліки, які потребують виправлення з боку керівництва ТОВ «ЮГСВЕТ»:

- Контроль за оцінкою якості бухгалтерського обліку покладено лише на одну особу – головного бухгалтера, а аналіз діяльності підприємства ведеться в примітивному вигляді, не носить системного характеру. Такі обставини знижують ефективність загальної системи управління підприємством.

Тому необхідно прийняти рішення про створення відділу внутрішнього контролю та надати керівництвом розпорядження працівникам відділу кадрів щодо необхідності підбору кваліфікованого персоналу для здійснення контрольних

процедур за фінансово-господарською діяльністю підприємства. Також необхідно забезпечити належні умови для працівників відділу внутрішнього контролю щодо виявлення недоліків в роботі персоналу з метою запобігання допущення таких недоліків у майбутньому.

– Не проводиться інвентаризація розрахунків, що знижує ефективність діючої системи контролю на підприємстві. Тому ми рекомендуємо керуватись вимогами Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом МФУ від 02.09.2014 № 879, організувати проведення інвентаризацій розрахунків з контрагентами.

– Оскільки на ТОВ «ЮГСВЕТ» фахівці незалежної аудиторської перевірки ніколи не запрошувалися для проведення аудиту, ми порадили б скористатися такою можливістю. Це допоможе виявити можливі відхилення на попередньому етапі та зменшити увагу до помилок податкових органів, що, у свою чергу, може спричинити великі штрафні санкції.

– В якості недоліку в організації облікової системі на ТОВ «ЮГСВЕТ» слід вказати невикористання позабалансових рахунків, хоча цінності, які можуть відображатись на цих рахунках, на підприємстві наявні.

Тому пропонуємо облік товарів, одержаних від постачальників, але несплачених, заборонених до витрачання товарно-матеріальних цінностей до їх оплати, одержаних товарів надміру, чи у видаткових документах постачальників вести на позабалансовому субрахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні».

– Діяльність торговельного підприємства вимагає розмежування облікових даних для внутрішніх і зовнішніх користувачів (насамперед, для складання звітності) та підвищення ефективності управління продажами товарів. Цього можна досягти шляхом удосконалення системи аналітичного обліку.

Оскільки в нинішніх умовах підприємство самостійно визначає асортиментну, маркетингову та цінову політику, то аналітичні рахунки будуть відкриватися залежно від інформаційних потреб для прийняття рішень. Слід зазначити, що сучасна практика аналітичної деталізації з продажу товарів ТОВ «ЮГСВЕТ» не цілком задовольняє інформаційних потреб користувачів, тому потребує вдосконалення. Аналітичну деталізацію інформації щодо продажу товарів для визначення фінансових результатів (доходів і витрат) на ТОВ «ЮГСВЕТ» пропонується здійснювати за такими критеріями:

- спрямованість інформаційних потоків (зовнішні, внутрішні);
- об'єкти аналітики (підприємство в цілому), товарні групи, товарні позиції, брендові компанії та/або постачальники);
- часова періодизація (за певний період, на поточний час).

Отже, дотримання цих порад допоможе підприємству ТОВ «ЮГСВЕТ» уникнути в подальшому помилок при відображенні операцій з руху товарів.

АНОТАЦІЯ

Титаренко І.Ю. «Облік, аудит та економічний аналіз товарів на підприємствах оптової торгівлі (на прикладі ТОВ «ЮГСВЕТ»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 Облік та оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування

(цифра та назва спеціальності)

«Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю».

(назва магістерської програм)

– Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та аудиту товарів на підприємствах оптової торгівлі, досліджено особливості організації обліку та внутрішнього контролю таких операцій на ТОВ «ЮГСВЕТ», а також сформовано комплекс рекомендацій щодо вдосконалення діючої системи обліку та внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві.

Проаналізовано фінансовий стан ТОВ «ЮГСВЕТ», основні економічні показники діяльності підприємства оптової торгівлі, а також економіко-математичне моделювання ефективності використання товарних запасів на ТОВ «ЮГСВЕТ».

Запропоновано: рекомендації щодо створення відділу внутрішнього контролю; організації проведення інвентаризацій розрахунків з контрагентами; обліку товарів, одержаних від постачальників, але несплачених, заборонених до витрачання товарно-матеріальних цінностей до їх оплати вести на позабалансовому субрахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні» тощо.

Ключові слова: товари, оптова торгівля, облік, внутрішній контроль, аудит, аналіз, економіко-математичне моделювання.